

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2017/18:113

av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V)

med anledning av prop. 2016/17:208 Några frågor om offentlighet och sekretess

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår regeringens förslag om att införa en ny sekretessbestämmelse i verksamheten med att kontrollera och intyga stödförklaringar för europeiska medborgarinitiativ.

Motivering

Från och med den 1 april 2012 kan medborgare i EU genomföra ett s.k. medborgarinitiativ för att uppmana EU-kommissionen att lägga fram ett visst lagförslag. Medborgarinitiativet är tänkt att fungera som en form av direktkanal för EU:s medborgare att föra fram sina synpunkter och påverka kommissionen att föreslå en rättsakt inom EU:s kompetensområde. För att kommissionen ska behandla initiativet krävs att det stöds av sammanlagt minst en miljon medborgare från minst sju olika EU-länder som har uppnått rösträttsåldern för val till Europaparlamentet. Ett initiativ stöds genom att medborgaren fyller i ett särskilt stödförklaringsformulär. I varje EU-land är en särskild myndighet utsedd för att kontrollera och intyga stödförklaringar för medborgarinitiativ. I Sverige ansvarar Valmyndigheten för detta arbete. Det innebär bl.a. att Valmyndigheten ska kontrollera och intyga antalet giltiga stödförklaringar som har gjorts av rösträttsberättigade unionsmedborgare från Sverige.

Det finns i dag inte någon sekretessregel som explicit tar sikte på och har till uppgift att skydda uppgifter i medborgarinitiativ som lämnas in till Valmyndigheten. Däremot kan de allmänna bestämmelserna om sekretess till skydd för enskildas personliga förhållanden i 21 kap. offentlighets- och sekretesslagen (OSL) vara tillämpliga också för uppgifter som ges in i sådana sammanhang. I propositionen föreslås nu att det införs en ny bestämmelse om sekretess i verksamheten med att kontrollera och intyga stödförklaringar för europeiska medborgarinitiativ.

En grundläggande utgångspunkt i svensk rätt är att det ska råda restriktivitet vid införande av sekretess på områden där sekretess tidigare inte gällt. Detta är ett

förhållningssätt som har sin grund i tryckfrihetsförordningens (TF) regelverk om rätten att ta del av allmänna handlingar. I 2 kap. 2 § TF anges att rätten att få ta del av allmänna handlingar endast får begränsas om det är påkallat med hänsyn till vissa särskilt angivna skyddsintressen, bl.a. skyddet för en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden.

I såväl propositionen som i promemorian (Ds 2016:2) som ligger till grund för propositionen lyfts starka skäl för att sekretess inte ska gälla i detta sammanhang, men trots det landar resonemanget slutligen i att en ny sekretessregel ändå bör införas eftersom det annars kan avhålla människor från att underteckna medborgarinitiativ. Samtidigt som promemorian och propositionen argumenterar för att det bör införas sekretess i frågor om europeiska medborgarinitiativ anförs att det inte framkommit något motsvarande behov för medborgarförslag eller kommunala folkinitiativ. Vänsterpartiet finner att det brister i logik när det hävdas att möjligheten att uppgifter om dem som undertecknat ett politiskt initiativ, såsom deras namn, kan avhålla människor från att underteckna ett europeiskt medborgarinitiativ men att samma förhållanden inte skulle gälla initiativ på kommunal nivå, där de som berörs av frågan ofta finns närmare och kan antas ha en större personkännedom.

Vänsterpartiet anser att det är viktigt att det går att granska medborgarinitiativ oavsett om de handlar om initiativ på europeisk eller kommunal nivå. De motiv till insyn som lyfts fram i promemorian och propositionen om vikten av att kunna granska hur många som stöder ett initiativ och vilka drivkrafter som kan tänkas ligga bakom väger enligt vår mening tungt. Det är också viktigt att det går att granska den myndighet som hanterar stödförklaringarna och de bedömningar som den gör av de insamlade namnen. Detta skulle allvarligt försvåras med den föreslagna sekretessregeln. Vänsterpartiet delar således inte regeringens bedömning utan anser att intresset av insyn och transparens på det här området är mycket stort och att det väger tyngre än behovet av att införa en ny sekretessregel. Vidare anser vi inte heller att det vare sig i promemorian eller i propositionen har visats att behovet av sekretess överväger behovet av insyn när det gäller medborgarinitiativ. Mot bakgrund av detta samt med beaktande av den stora restriktivitet vi anser ska gälla vid införande av sekretess på områden där sekretess inte tidigare har gällt avstyrker vi därför att det införs en ny sekretessbestämmelse i verksamheten med att kontrollera och intyga stödförklaringar för europeiska medborgarinitiativ.

Riksdagen bör avslå regeringens förslag om att införa en ny sekretessbestämmelse i verksamheten med att kontrollera och intyga stödförklaringar för europeiska medborgarinitiativ. Detta bör riksdagen besluta.

Mia Sydow Mölleby (V)

Nooshi Dadgostar (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Karin Rågsjö (V)

Rossana Dinamarca (V)

Maj Karlsson (V)

Linda Snecker (V)